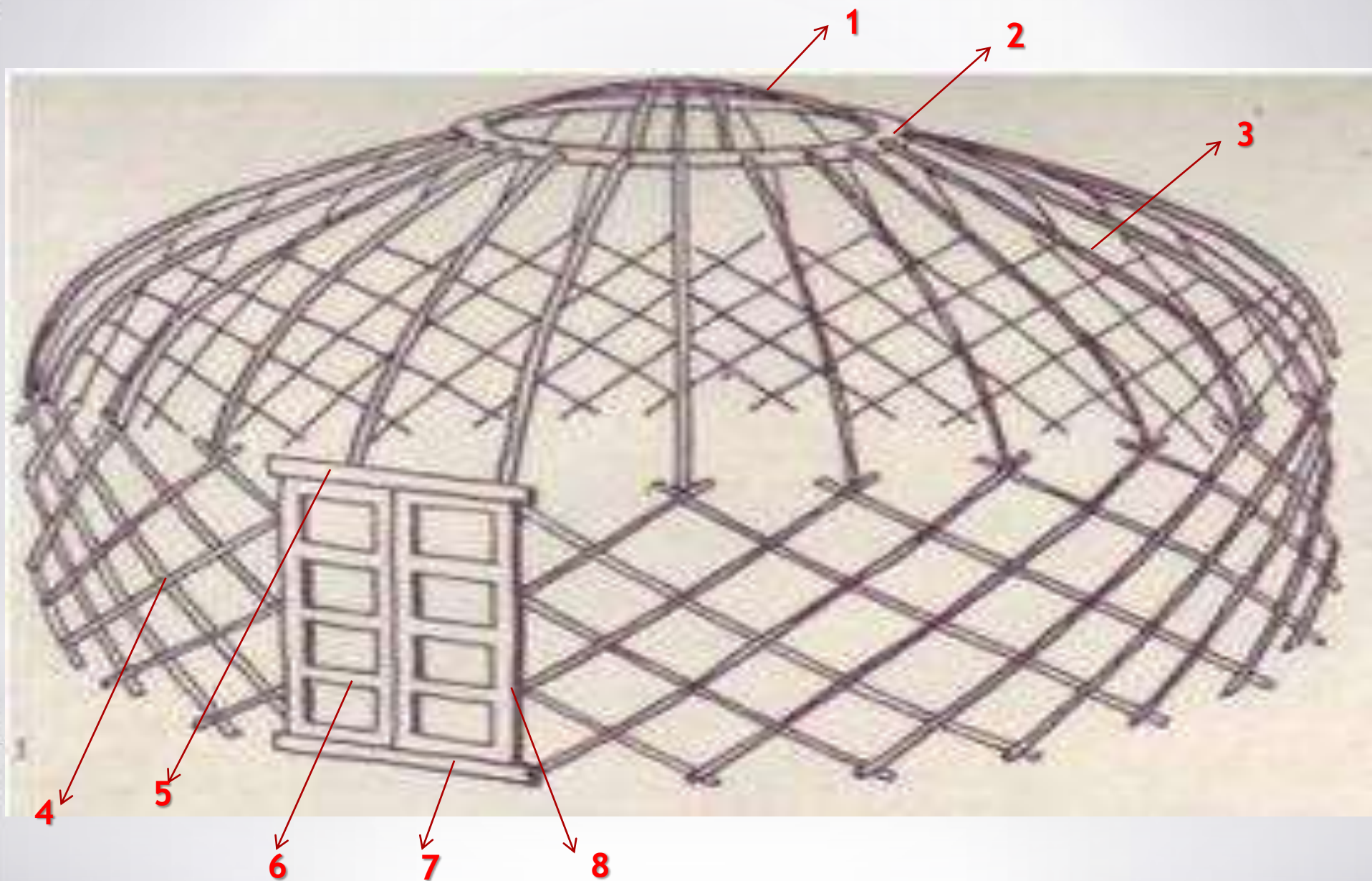

**Тақырыбы: Қазақ
халқының
баспанасы-киіз үй
құрылысымен
және жиһаздарымен
танысу .**

Мақсаты:

1. Қазақ халқының баспанасы - киіз үй туралы жан-жақты мәлімет беру, жүйелі түрде өз пікірін айта білу.
2. Киіз үйдің құрылысын оқушыларға әр түрлі материалдардан жасауға бағыт бағдар беру арқылы шығармашылығын қалыптастыру, ой-өрістерін, өз еріктерімен ойларын айта білуді дамыту.
3. Эстетикалық талғамын қалыптастыру, Отанын сүю, ұйымшылдыққа тәрбиелеу.

1. күлдіреуіш   2. шаңырақ   3. уық   4. кереге   5. маңдайша   6. сықырлауық
7. табалдырық   8. босаға

Мына сөздерді топтарға бөліп дұрыс орналастыр

Киіз үй құрылысы және бөліктері (сүйегі)	Киіз үй жиһаздары мен төсеніштері	Киіз үй жабдықтары
Уық, кереге, бақан, күлдіреуіш, маңдайша, босаға, табалдырық,	сандық, жүкаяқ, әбдіре, домбыра, ағаш төсек,	түндік, кілем, ши, шашақбау, басқұр, жабу киіз, үзік бау, сырмақ т.б.

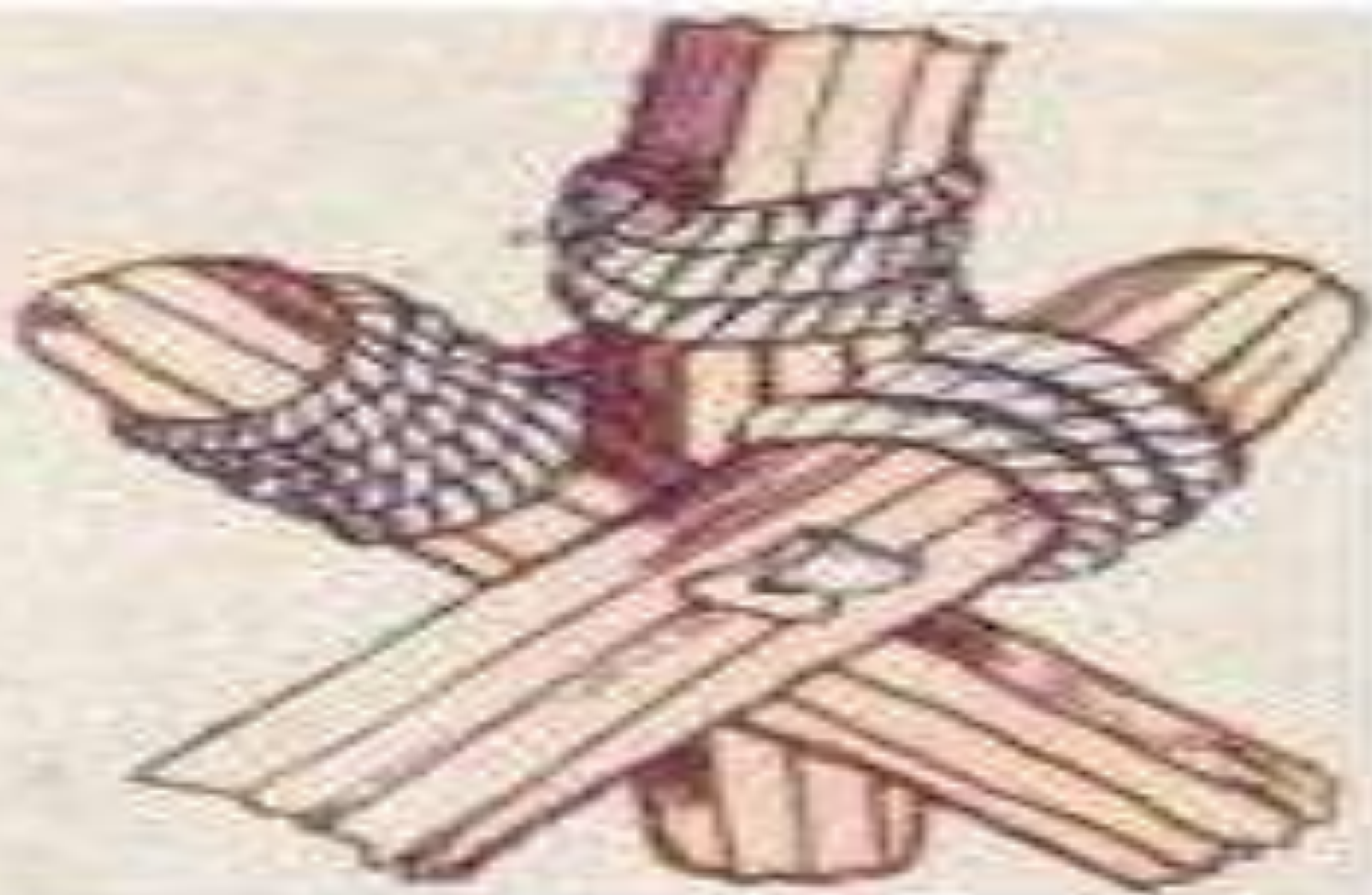
Уық, кереге, сандық, жүкаяқ, түндік, бақан, күлдіреуіш, әбдіре, Кілем, ши, маңдайша, босаға, жабу киіз, үзік бау, домбыра, шашақбау, табалдырық, ағаш төсек, басқұр, сырмақ т.б.

The image shows two individuals, likely women, engaged in the traditional craft of wool spinning. They are seated on the ground, operating a large, horizontal wooden spinning wheel. The person on the left is wearing a green and white patterned dress and a white headscarf. The person on the right is wearing a blue and red patterned dress and a blue headscarf. In the background, a large, conical thatched roof made of dried reeds or straw is visible, suggesting a rural or nomadic setting. The text is overlaid on the image in a bold, white font with a black outline.

**Тез жығылып, тез
тігілетін киіз үй түйе мен
атқа арту арқылы жеңіл
көшіріледі**

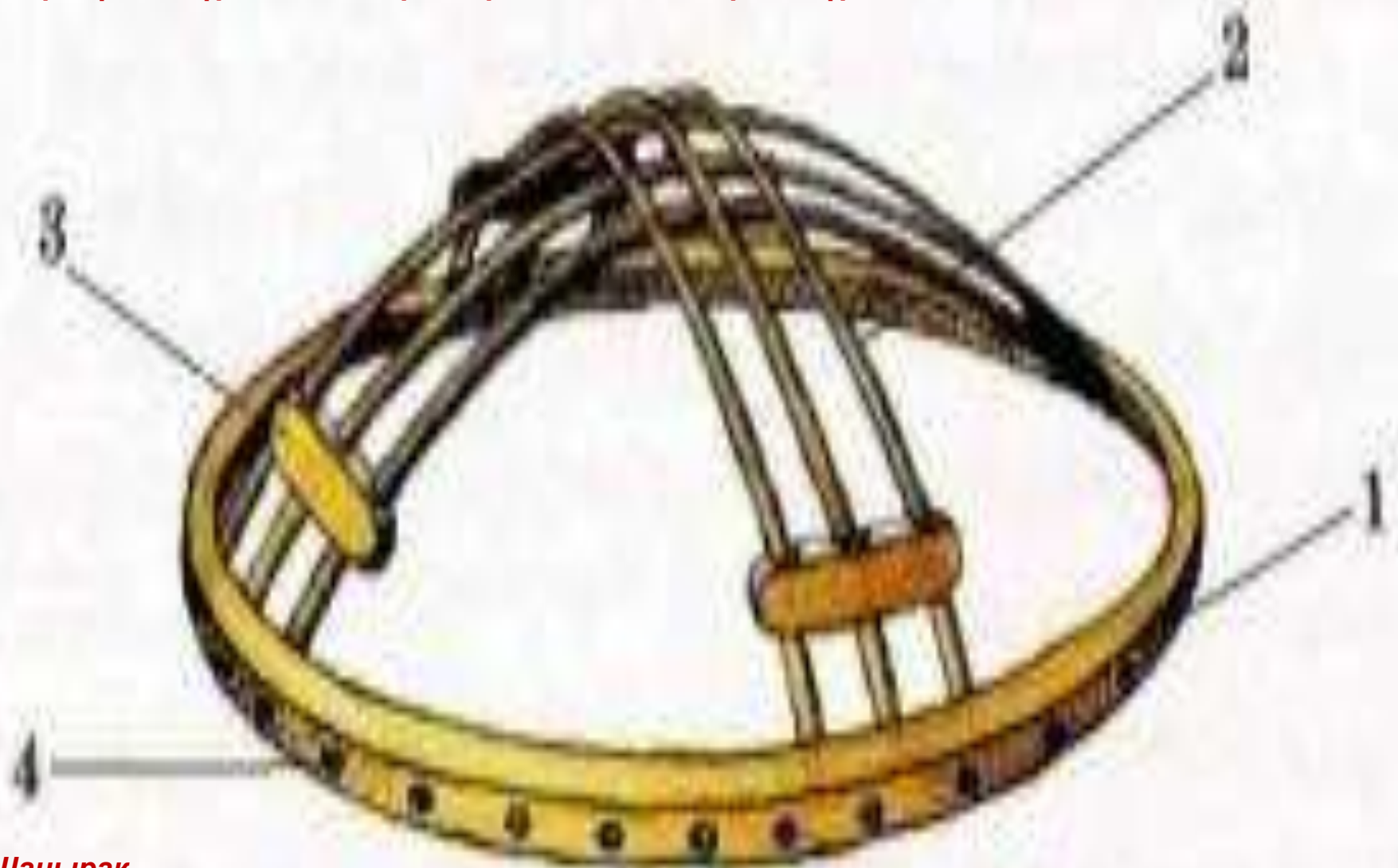
Киіз үйдің сүйегінің бөлшектерімен танысу, киіз үй жиһаздары

Уықты керегеге
байлау

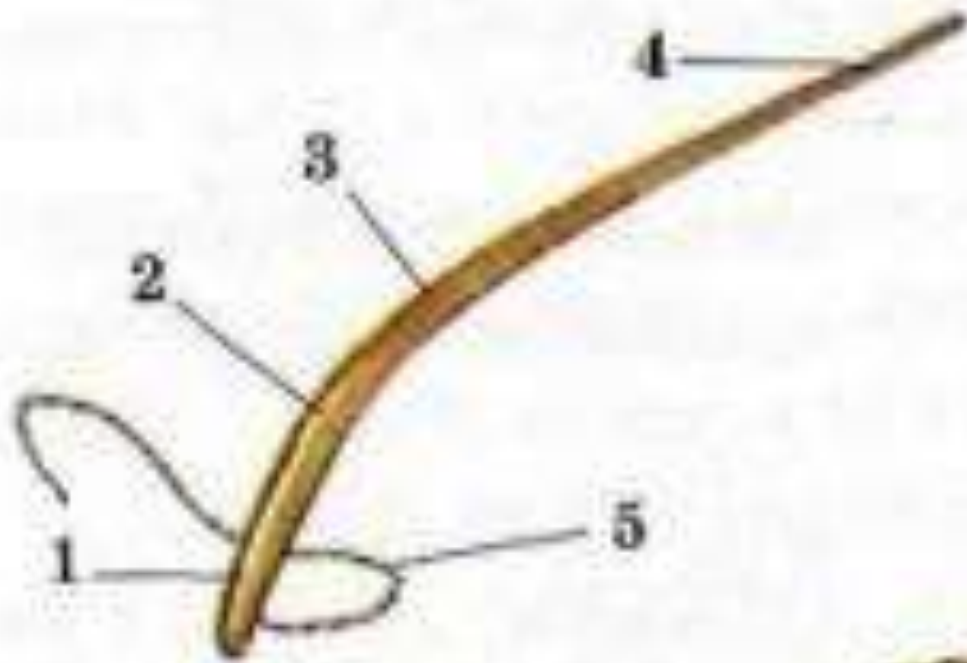
Шаңырақ – киіз үйдің ең жоғарғы бөлігі. Оның пішіні күмбез тәріздес, ол уықтардың ұштарын біріктіріп ұстап тұрады. Шаңырақ бірнеше бөлшектерден тұрады:

Шаңырақ

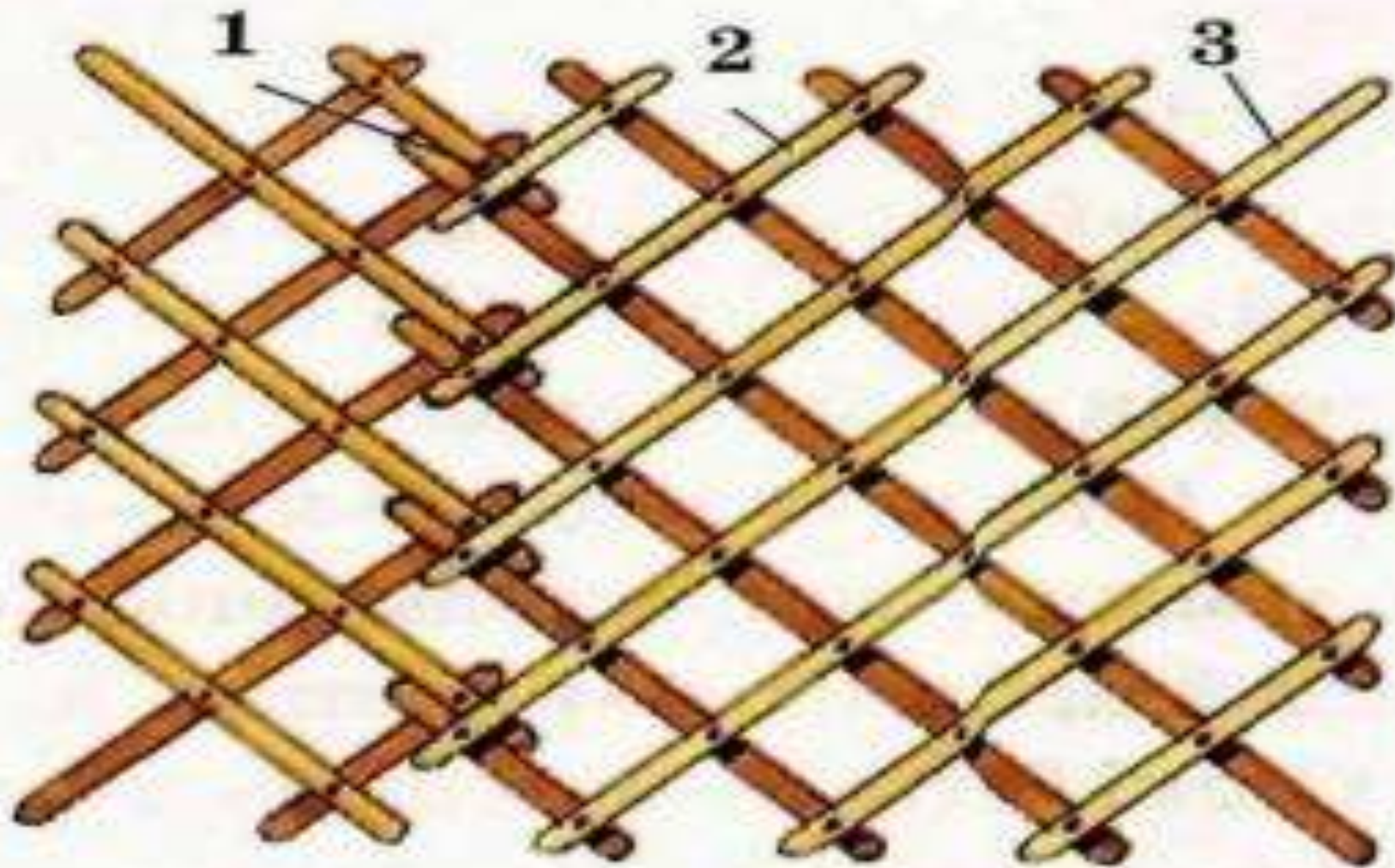
1 – тоғын, ол шаңырақтың негізі. Қатты ағаштан жасалып, өрнектеледі. 2 – күлдіреуіш. Сәмбі талынан иіліп жасалады. Әр иінде 3 күлдіреуіштен 8-ге дейін болады. 3 – беріктік. Ол күлдіреуіштер ыдырап кетпеу үшін орнатылады, өрнектеледі. 4 – шаңырақтың көзі. Оған уықтың қаламы кіріп тұрады. Тоғын мен беріктікті шаңырақтың ішкі жағынан өрнектейді.

Уық

Уықтың бойында бірнеше атаулы бөліктер бар. **1.**Уықтың керегеге байланатын ұшын «доғалай» дейді. **5.**Доғалайды тесіп, қайыстан уықбау тағады. **2.**Уықтың иілген жерін иығы дейді. **3.**Шаңырақ пен иықтың арасын уықтың қары деп атайды. **4.**Ал шаңырақтың көзіне қадайтын ұшын қаламы деп атайды.

Кереге

Сонда бір қанат кереге 14 ерістен, 9 балашықтан, 9 сағанақтан құралады. Желілердің қиылысқанынан пайда болған торды «көз» деп атайды. Ал оны көлеміне қарай «желкөз», «торкөз» деп екі түрге бөледі.